

Spis treści

Wprowadzenie	9
Szczególna rola kultury i historii we współczesnym świecie	9
Wątki osobiste	11
Problematyka książki	12
Rozumienie Europy	16
Cesarstwo karolińskie – pierwsza próba zjednoczenia Zachodu	24
Rozbicie świata śródziemnomorskiego.	
Nowy Zachód skupiony wokół Rzymu i państwa Franków	24
Spółeczności chrześcijańskie w nowym świecie	28
Cesarstwo karolińskie i pierwsza monarchia chrześcijańska	30
Polityka kulturalna. Pierwszy renesans europejski	35
Przełom	42
Przemiany wewnętrzne w X i XI wieku. „Nowe chrześcijaństwo”	42
Nowe społeczeństwo	44
Oddolne inicjatywy religijno-społeczne	49
Wielka reforma zachodniego chrześcijaństwa	53
Rozszerzenie wpływów chrześcijaństwa łacińskiego i ustalenie granic Europy około roku 1000	56
Wspólnoty	60
Wspólnoty w długim trwaniu	60
Wspólnoty zakonne – wzór ruchu wspólnotowego	65
Procedury podejmowania decyzji i wyborów	71
Wspólnoty miejskie	72
Wspólnoty wiejskie	75
Odpowiedź wspólnoty na bieżące ludzkie potrzeby	79
Ruch uniwersytecki	82
Humanizm chrześcijański	85
Religijne korzenie europejskiego humanizmu	85
Renesans i rewolucja scholastyczna XII wieku	91
Dowartościowanie natury i rozumu	97
Przyjaźń i miłość	101
Czy w XII wieku naprawdę doszło do odkrycia jednostki – osoby ludzkiej?	104

Edukacja religijna dla wszystkich	107
Wielki program edukacyjny roku 1215	107
Kazania – narzędzie powszechnego nauczania	114
Przemiana wewnętrzna człowieka jako cel edukacyjny	117
Rezultaty	118
Państwa	122
Odnowa państwa	124
Francja króla Ludwika Świętego – modelowa monarchia chrześcijańska	128
Koncepcje państwa – teoria i praktyka	132
Polska myśl polityczna pierwszej połowy XV stulecia – przykład nurtu ogólnoeuropejskiego	134
Polska i Rzeczpospolita Obojga Narodów w rzeczywistości chrześcijańskiej	138
Wschodnie peryferie – Europa Środkowo-Wschodnia	138
Od monarchii polskiej do Rzeczypospolitej Obojga Narodów	140
Czy można mówić o prześladowaniu chrześcijaństwa w Polsce i Rzeczypospolitej?	146
Od rzeczywistości chrześcijańskiej do Europy	153
Zagrożenie jedności	153
Racja stanu jako naczelną zasadą działania	157
Zwycięskie absolutyzmy	160
Miejsce chrześcijaństwa i chrześcijańskiego dziedzictwa w Europie w stuleciach XVIII–XXI	162
Potrzeba nowej szkoły myślenia i nowego ujęcia historii u progu XXI stulecia	162
Europa – potęga światowa i jej późniejsza katastrofa	166
Oświecenie, Wielka Rewolucja Francuska i mitologia oświeceniowo-rewolucyjna	171
Apogeum europejskiego barbarzyństwa. Totalitaryzmy jako świeckie religie	178
Powolne odrodzenie	187
Epilog: dzisiaj i jutro Europy. Refleksja historyków	196
Zagrożenia	196
Postulaty	198